

داکتر یارمحمد کارشناس محیط زیست

راه حفظ یخچالها ی طبیعی

یخچال های طبیعی که در نقاط مرتفع کشور ما وجود داشت و بهترین منابع مطمئن ذخیره آبی کشور را تشکیل میداد با حذف پوشش گیاهی بتدریج ذوب گردیده و در حال نابودی هستند. با توجه به اینکه جریان اکثریت دریا های افغانستان از ذوب تدریجی یخچالها و برف چال های طبیعی کوه ها تامین می شود. بنا براین مطالعه و کنترل و راه های حفظ از این منابع آبی با ارزش بصورت جدی برای ما ضروری است.

یخچالها طبیعی مانند رود های سطحی مخزن زیر زمینی آب برای تغذیه خود به امکان مرطوب و به اقیانوس ها وابسته هستند. بدین ترتیب که بخش از آب تبخیر شده امکان سبز و اقیانوس ها به صورت برف بروی خشکی می بارد. وجود پوشش گیاهی در منطقه یخچالها باعث سردی ارتفاع کوه ها بر اثر سردی موجب نگهداری برف و هم سردی بسیار هوا در ماندگاری یخچالها کمک می کند. در ارتفاعات کوه ها میزان دما سردی بسیار است و برف به سان یخچالها طبیعی در انجا ذخیره می گردد و در اخیر فصل بهار و تابستان در اثر بلند رفتن درجه حرارت آفتاب برف ها و یخ ها به تدریج آب شده و به صورت چشمه سارها رودها جاری می شوند.

در واقع عملکرد یک

یخچال طبیعی از نظر منابع آن را می توان به سدی تشبیه کرد که آب مازاد را در فصول سرما پر آبی در خود ذخیره کرده تا در فصول گرما و اوقات کم آبی مورد استفاده مناسب قرار گیرد.

حفظ یخچالها افغانستان اهمیت حیاتی میلیونها انسانی که در مسیر دریاها و خروشان ما در منطقه

مشغول کشت زراعت و با غداری هستند وابسته به این منابع بزرگ طبیعی است. این منابع آبی ما یعنی یخچالها یکی از موثرترین گزینه است که از جریان دایمی دریاها ما می توان با احداث بند های آبی و شبکه های آبرسانی در زمین های حاصلخیز کشور ما برای بهبود و ضیعت محیط زیست کشور امروز و در آینده مورد استفاده قرار گیرد.

یخچال غرب کوه انجمن منطقه تل کندال

تنها راه مطلوب در حفظ منابع آبی اعلان ساحه حفاظت شده دور و اطراف مناطق یخچالها و احیا و توسعه پوشش گیاهی در منطقه خود یخچالها است. وجود پوشش سبز در منطقه یخچالها باعث سردی ارتفاع کوه ها می شود کوه ها بر اثر سردی موجب نگهداری برف و از جهت ارتفاع حکم مغزن آب را دارند.

نمونه از حفظ یخچال طبیعی در کشور همسایه

اگر دریا های خروشان در نواحی دره ها افغانستان جریان نمی داشت البت این دره های دراز و کم عرض به نسبت دو دیوار بزرگ سنگی دوشاخه ای که کوه های هندکش را احاطه کرده است و تابش آفتاب هم هم در سنگ ها و ریگ ها زیاد تر حرارت تولید می گرد گرم و سوزان آن طاقت فرسا می بود. چنانچه شاعر پنجشیری راجع به پنجشیر گفته.

اگر دریای پرقهرش نباشد میان نارسوزان است پنجشیر

دره ی استانه پنجشیر

موجودیت سلسله هندوکش بر فیض با قتل یخچالی پوشیده از برف دائمی آن سبب گردیده که جریان آب های کشور ما در جهات و استقامت مختلف کشور ما به حرکت افتیده و افغانستان را از صحرایی بودن کامل نجات داده است. حوزه های آبگیر سلسله هندوکش در دامنه دره ها وادی های نواحی کشور ما نیز باعث رونق و شادابی فعالیت های زراعتی باغداری گردیده است.
ساحه جنگلات , چراگاه های سرسبز و پیداوار نباتی کشور ما در هر دره های هندوکش باعث اهمیت و مزایای در برابر فر آورد های زراعتی ، باغدار و صنعتی خیلی ارزنده بوده ارزش حیاتی را برای مردم سرزمین ما ببار آورده است.
یخچالهای فراز سلسله کوه بابا که قله های شاه فولادی, سرکلو, سرکلور آهنگر, یخسار, احتوا نموده منبع بزرگ آبی کشور به حساب می آید.

دره فولادی بامیان

60 فیصد

منبع آبی کشور ما از کوه های هندوکش غربی از کوتل خاواک شروع شده به اسقامت غرب الی بند امیر را تشکیل می دهد می باشد . این قله ها اکثر اوقات از برف پوشیده است و شرایط خوبی برای دایم جریان رود های مهشور هلمند، هریرود، بلخ، بامیان و بهسود، غوربند، پنجشیر از همین قله های رشته کوه ها سرچشمه می گیرد.

حفاظت یخچال سلسله کوه های هندوکش مرکزی بخصوص یخچال قله قاد نظر به اهمیت هیدرولوژیکی این یخچالای طبیعی در تنظیم جریان یایه سرچشمه دریای غوربند و بهسود میدان وردک و از منابع با ارزش از اهمیت بلایی برخوردار است که دره سرسبز پارسا که دراز ترین دره ان می باشد که به در شکر دره و گلدره کابل اختتام می یابد، دره سرخ زیبا و سرسبز هم سرحد به دره های خوش آب و هوای گلستان و باغستان ناحیه بهسود میدان وردک می باشد. حفاظت و نگهداری از پوشش گیاهی دره های مذکور با عث مانده گاری یخچال طبیعی منطقه شده است.

یخچال قله قاد یخچال قله قاد

جنگلات ینگه قلعه اهمیت بزرگی در تحکیم ساحل دریای پنچ و رطوبت منطقه و توسعه و انکشاف پسته زار ها تپه های تخار و در حفظ طولان نمود مدت ذوب شوی برف کوه های کلفگان و کشم بدخشان کمک شایانی نمود است.

پوشش سبز که از زیر ساخت های اکوسیستم در یک مکان به حساب می آید یک روش منحصر به فرد جهت کاهش آلودگی دید هوا و توسعه هوای پاک می باشند. در ختآن و بوته ها به طور طبیعی با جذب مونو اکسید کربن، دی اسید نیتروژن و دی اکسید گورد، موجب تمیز شدن هوا می شوند.

تالاب کلفگان

حفاظت یخچال طبیعی خاواک شمال غربی و جنوب غربی یک امر ضروری است و از ذوب تدریجی قله های این یخچال بزرگ دریا های مهم فرخار، بنگی ، اندراب ، پنچشیر و شتل به جریان افتیده است که صده هزار هکتار زمین حاصلخیز و باغستان در ولایات تخار، قندوز، بغلان، پروان، گاپیسا و ننگرهار زیر آبیاری دو فصله از آن برکت ای قتل یخچالها می باشد. رونق و شکوفایی طراوت و پرآبی ولایات مذکور از برکت انبار برف یا این سد ها طبیعی می باشد.

سوهی (گلپر) علف چندساله بومی گیاه محیط زیستی است و کلیه اعضای آن معطر می باشد در داخل دره های نمناک هندوکش به صورت وحشی می روید. وجود انبوه این گیاه در سرد گردن هوای منطقه و هم مانع روان آب ها و شدت باران رگ بار و جریان آبخیز و سلاب ها در دره ها می باشد. زمان مناسب تکثیر سوهی توسط تخم آن در اوایل بهار می باشد. برای تکثیر گیاه سوهی در ماه خزان در هوای آزاد با خاک مخلوطی از کود حیوانی کاملاً پوسیده خاک برگ و ماسه نرم کشت می شود. تخم ها مدتی پس از کاشت جوانه می زند اگر چه اواخر ثور می توان نشاء ها را به زمین اصلی انتقال داد ولی بهتر است این عمل در فصل تیرماه انجام گیرد. زیرا مرگ نشاء ها هنگامی که در بهار منتقل می شوند در مقایسه با تیرما بسیار زیادتر است و رشد گیاه گلپر در فصل تیرماه به اندازه ای است که می توانند شوک حاصل از انتقال را تحمل نمایند. پس از انتقال نشاء ها به زمین اصلی باید بلافاصله آنها را تحت آبیاری مناسب قرار داد.

برای رویانیدن گیاه گلپر مقدار 4 تا 5 کیلوگرام در هکتار زمین مناسب است. عمق کشت تخم گلپر 2 تا 5 سانتی متر باید باشد. همچنان گیاه گلپر را در اوایل تیرماه به روش تکثیر ریشه روییدن ریشه را به قطعاتی که حاوی چند جوانه رویشی باشد تقسیم می نمایند. سپس قطعات مذکور در زمین اصلی با فواصل ذکر شده کشت م می نماید.

سوهی زار دره ی اولنگ سالنگ

رواش گیاهی بومی خود رو وحشی آسیا است که از عصر های قبل در نواحی های معتدل سلسله کوه هندوکش بشکل خود رو طبیعی می روید و در مناطق پنچتیر ، بامیان و بهسود بنام چوگری معروف است و این گیاه گیاهی محیط زیستی دارای ساقه بلند است و برگ پهن آن مانع شدت روان آب باران به زمین می شود. رواش دارای ساقه ای زیر زمینی باریک و گوشتی است . روش ریزوم تکثیر آن در باغ ها برای استفاده خوراک ساقه آن قوی تر نسبت به تولید بذر آن است . روش تکثیر بذر ساقه ای زیرزمینی آن در دامنه کوه ها باعث گسترش پوشش گیاهی و سبب افزایش پایداری خاک می گردد.

گیاه سیج گیاه چندین ساله و یک غلف کوتاه عمر زیست بومی مناطق الپنی است و نام علمی آن سالور است که یکی از عوامل پدید آمدن آب و هوای کوناگون در عرضه منطقه می باشد. این گیاه ریشه ضخیم گوشتی مانند کجالتو دارد از ریشه آن داری مواد جسیپناک است و سرش گاه یی از آن گرفت می شود . تکثیر سیج بعد از پخته شدن تخم های آن به زمین می افتد رویش خود رو دارد . سیج سبز بسیار لذیذ و پر کیفیت برای خوراک مردم روستا در ایام بهار می باشد و برگ های آن غنی از ویتامین ها و منرالها می باشد. برگ های آن بعد از برآمدن از خاک پختن و خوردن بکار می رود.

گیاه الهو (واش) گیاه چند ساله خود رو مناطق کوهستان است و برای علوف چاروا مورد استفاده است. این ابتداد سبز است و پس از رسیدن زرد میشود و جدا از دیگر گیاهان پشگل انبوه خود رو می روید. تکثیر آن به وسیله تخم در خاک نرم کوهی ممکن است. بته گیاه الهوی باعث سرد شدن منطقه می شود و داری ارزش چرا حیات وحش و گونه ای مناسبی برای حفظ خاک است.

الهو زردشده است

گیاه الهو سبز

حفاظت پوشش گیاهی محل یخچالها وظیفه ادره ملی حفاظت محیط زیست است که باید وضع قوانین برای حمایت از حفاظت پوشش گیاهی به اجرا در آید تا گیاهان و جانوران دوباره زندگی خود را بازیابند. هم ساله در ایام چرای چاروا دران چادر نشین در رعایت ظرفیت، رعایت فصل چرا و آمادگی چرا جهت استفاده این اداره برای چاروا داران رهنمایی کند و جدی بکوشد. حفظ یخچال ها حایز اهمیت بهره گیری میلیونها انسان کشور ما از مزایای آب مازاد آن است که در مسیر دریا های خروشان مشغول کشاورزی هستند و روزمره آب آشامیدنی و آبیاری آنها وابسته به این منابع بزرگ طبیعی است. این منابع آبی ما یکی از موثرترین گزینه است که می توان در سرزمین آفتابی و حاصلخیز خود برای بهبود وضعیت محیط زیست کشور در آینده نزدیک مورد استفاده قرار داد. یخچالهای طبیعی منبع مهم تامین کنندگی آب رودخانه ها می باشد و آب یکی از رکن های اساسی محیط زیست محسوب می شود. غیر از افغانستان در تمام جهان مناطق یخچالها طبیعی ساحه حفاظت شده از طرف ادارات مسنول اعلان شده است.

مدارک

ویکی پدیا

از انترنیت

جغرافیایی طبیعی افغانستان

